

СТАНОВИЩЕ

за

научното изследване на д-р Валерия Александрова Кардашевска
“Българският песенен фолклор – етап от обучението по сценична реч” и
обявения от НАТФИЗ “Кр. Сарафов” конкурс за ДОЦЕНТ

От

проф. д-р Емилия К. Ангелова – Петкова

Валерия Кардашевска е преподавател по сценична реч в НАТФИЗ “Кр. Сарафов” от 2010 год. Това е период, в който тя успя не само да се впише в дейността на катедрата, но да се развие и докаже своите педагогически качества. Тя изгражда собствен стил на работа, като експериментира и въвежда нови елементи във вече утвърдените традиции на катедрата. В обявения от Академията конкурс за ДОЦЕНТ, кандидатства с научно-приложно изследване, което заслужава задълбочено и специално място за обсъждане.

Интереса на читателя е провокиран още от самото заглавие на научния труд: “Българският песенен фолклор – етап в обучението по сценична реч”. За първи път в програмата на катедрата по сценична реч се предлага фолклора като възможност за усъвършенстване не само на говорната култура в художествен план, но и като упражнения по техника на говора.

Разбира се, в своята история, катедрата по сценична реч има много примери, в които педагозите се обръщат към богатото фолклорно наследство, използвайки текстове от народни песни, приказки, народни умотворения... но в разработката на Кардашевска, мястото на фолклора е представено като елемент (етап) от обучението по техника на говора. Чрез него авторката си поставя амбициозната задача да изгради педагогически модел, чрез който да провокира природата на артиста, и по този начин да

подпомогне обогатяването на изразните му средства (142 стр.), а с това да подобри качеството на сценичния говор. Именно във фолклора и по-конкретно в песенните ритуални форми тя вижда тази възможност.

В съвременната педагогика все повече се налага така нареченият “игрови метод”, утвърдил се през годините, като ефективен подход за комплексна подготовка по сценична реч и отговарящ на съвременните научни специфики на актьорското обучение. При този метод се залага на активното участие и “активиране на игровата действена природа. Именно този игрови елемент, Кардашевска открива в българския фолклор (в частност – народните песни и ритуали). Тя изхожда от факта ,че още в първичния си вид, фолклорният ритуал съдържа в себе си елементи, които го сродяват с театралното представление. Авторката използва този феномен, като намира в популярния “игрови метод” и фолклорната обрядност допирните точки. Успява да разгърне своята педагогическа програма, убедена, че по този начин, благодарение на фолклорната обрядност, напомняща театрален акт, особено чрез богатия словесен материал от българския песенен фолклор, може да се развиват много качества у студента: ритмичността, развиване на дихателните навици, дикцията, богатство на тембъра и т.н. В това авторката е напълно убедена, тъй като фолклорният ритуал носи в себе си действие и игрово началонасочено към постигане на дадена цел, а нали това е основната задача на театъра и сценичното слово – да въздейства! В хода на тези разсъждения (за допирните точки на фолклора и обучението по техника на говора) авторката разкрива собствения си педагогически почерк, без да налага никакви ограничения при използването на фолклорните форми в процеса на обучение на актьора. Това е нейна гледна точка. Тя споделя своя експеримент и в това виждам дълбок морално – етичен акт, който не мога да не отбележа!

Книгата е богата с интересни упражнения, предложени от Кардашевска в подкрепа на темата, утвърдили се като резултатни в нейната практика на педагог.

Искам да обърна внимание на едно от упражненията, в което студента изпълнява един и същ текст, но в единия случай от свое име, а в другия – като влиза в ролята на животно. Подобни етюди се правят и по актьорство, но това не е само игра, само забава, има много по-дълбок ефект. Те помагат на студента да се “скрие” зад определен образ (в случая животно) и по този начин да се отпусне, да преодолее напрежението, стеснителността, да насочи вниманието си върху характерното поведение на животното и да забрави собственото “аз”. По този начин постига желаната органика, а освен това, както казва Гротовски: “Нашето тяло помни! И когато ни е необходимо изваждаме спомена.”

Позволих си този пример, тъй като Валерия Кардашевска преподава и на кукловоди, които в повечето случаи, се крият зад куклата, паравана, маската, а това изисква още по-ярка артикулация, по-изразителен глас и т.н. Освен това куклената драматургия се родее много осезателно с фолклора, където има митични, приказни герои, чудовища, животни и т.н.

Предложеният за разглеждане труд е “своеобразно огледало” на педагогическия образ на Кардашевска. Той отразява нейните практически и теоретични интереси в областта на сценичната реч. Освен, че е запозната и ползва опита на световните светила в тази област, различните школи и течения, тя се опира и на традициите на катедрата по сценична реч и у нас.

Кардашевска притежава едно много ценно качество – умее да подбере и осмисли онези моменти от методологията на големите педагози (Станиславски, Товстоногов, Райнхарт, Гротовски и др.), които са най-близко да нейните представи и търсения в преподаването на сценичната реч. Разбира се, най-големият ѝ принос в представения за обсъждане труд, както и

педагогическите ѝ търсения е използването на образци от българсият песенен фолклор, като етап в обучението по сценична реч.

Богатството на българския фолклор, магията на фолклорните традиции дълбоко мотивират кандидатката в изграждането на оригинален педагогически метод, с което обогатява съвременната педагогика по слово у нас.

Това ми дава основание да подкрепя кандидатурата на Валерия Александрова Кардашевска по обявения от НАТФИЗ “Кр. Сарафов” конкурс за ДОЦЕНТ!

Категорично гласувам “ЗА”.

Професор д-р Емилия Ангелова - Петкова